

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра філософії та суспільних наук

СИЛАБУС

МЕДИЧНЕ ПРАВО. АНТИКОРУПЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

(Обов'язкова компонента) ОК7

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
кваліфікація освітня
кваліфікація професійна
освітньо-професійна програма
форма навчання
курс(и) та семестр(и) вивчення навчальної
дисципліни

другий (магістерський) рівень вищої освіти
22 «Охорона здоров'я»
225 «Медична психологія»
магістр медичної психології
лікар
225 «Медична психологія»
денна
1 курс, 2 семестр

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Штепа Олексій Олександрович, кандидат філософських наук, доцент
Профайл викладача/викладачів	https://philosophy.pdmu.edu.ua/
Контактний телефон	+380993072231 – Штепа Олексій Олександрович
E-mail:	aleksej83@ukr.net – Штепа Олексій Олександрович
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://philosophy.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів - 3 / годин – 90, із них:

Лекції (год.) – 12

Семінари (год.) – 36

Самостійна робота (год.) – 42

Вид контролю - підсумковий модульний контроль

Політика навчальної дисципліни

Особливості вивчення дисципліни «Медичне право. Антикорупційне законодавство» визначається політикою університету та кафедри щодо організації освітнього процесу.

При опануванні дисципліни ми дотримуємося Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті. (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>).

Здобувачу вищої освіти необхідно виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану; відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом; завчасно приходити на заняття; дотримуватись правил техніки безпеки; всебічно оволодіти знаннями та вміннями, які будуть необхідні майбутньому

висококваліфікованому спеціалісту; бути відкритими до знань та нової інформації.

При наявності пропущених занять здобувач вищої освіти діє відповідно до Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>)

Політика курсу спрямована на формування у здобувачів вищої освіти критичного і конструктивного мислення. Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни та планами практичних занять; вивчення теоретичного матеріалу; опрацювання питань запропонованих для самостійного вивчення, вміння шукати і вивчати потрібну літературу.

Вивчення навчальної дисципліни «Медичне право. Антикорупційне законодавство» вимагає: відвідування лекцій, підготовки до практичних занять; виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань згідно з навчальним планом, яка регламентована Положенням про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>)

Відповідь здобувача освіти повинна демонструвати ознаки самостійності виконання завдань, відсутність ознак плагиату. Академічна доброчесність є фундаментом сталого розвитку вищої освіти та моральним імперативом для її подальшого вдосконалення. Ми дотримуємося політики академічної доброчесності, визначеної Положенням про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzlWNR8pBu.pdf).

При оцінюванні результатів навчання керуємося Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>). Якщо ви не згодні з результатами оцінювання, скористайтеся рекомендаціями Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>)

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Медичне право вивчає суспільні відносини, пов'язані з реалізацією прав громадян на здоров'я, зокрема між громадянином і лікувально-профілактичною установою, пацієнтом і медичним працівником у сфері надання медичної допомоги. **Антикорупційне законодавство** надає студентам змогу отримати знання про антикорупційну стратегію та антикорупційне законодавство України.

Предметом вивчення Медичного права є забезпечення отримання теоретичних знань і вироблення навиків щодо практичного застосування норм права, сприяння у формуванні у здобувачів високого рівня правосвідомості та підвищення правової культури, а також недопущення правового нігілізму. **Предметом** вивчення Антикорупційного законодавства є система чинного законодавства у галузі профілактики та боротьби з корупцією.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Медичне право. Антикорупційне законодавство належить до обов'язкової компоненти.

Пререквізити навчальної дисципліни: Медичне право. Антикорупційне законодавство пов'язане зі знаннями таких соціально-гуманітарних дисциплін як «Правознавство», «Основи біоетики та біобезпеки», «Історія України».

Постреквізити навчальної дисципліни Медичне право. Антикорупційне законодавство предметно інтегрується з дисциплінами, які забезпечують подальшу соціально-правову підготовку наступних навчальних дисциплін: «Соціальна медицина, громадське здоров'я», «Судово-медична експертиза», «Соціальна медицина, організація охорони здоров'я».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення Медичного права. Антикорупційного законодавства є фахова підготовка здобувачів, які навчаються за спеціальністю 225 Медична психологія, з метою формування і розвитку їхньої компетенції у галузі медичного права та антикорупційного законодавства, спрямована на отримання необхідного обсягу теоретичних медико-правових та антикорупційно-правових знань, набуття практичних навиків у сфері охорони здоров'я та протидії корупції, оволодіння достатнім рівнем правової культури та правової свідомості для збереження балансу взаємин між суб'єктами медичних правовідносин і дотримання прав людини в сфері охорони здоров'я.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні, матриця компетентностей)

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна(взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти сформульованим у термінах результатів навчання у освітньо-кваліфікаційній програмі «Медична психологія»).

Згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної програми «Медична психологія», Медичне право. Антикорупційне законодавство забезпечує набуття здобувачами **компетентностей:**

інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері медичного права та

антикорупційного законодавства, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні:

1. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях
2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел із застосуванням інформаційних та комунікаційних технологій.
3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
4. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
6. Здатність до міжособистісної взаємодії.
7. Здатність працювати в команді, мотивувати людей і рухатися до спільної мети.

8. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

прогнозовані результати навчання:

1. Мати ґрунтовні знання функціональних та адміністративних засад професійної діяльності, що передбачають постійний професійний розвиток, оновлення та інтеграцію знань, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

2. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки, представляти результати власних досліджень усно або письмово для поінформованої аудиторії.

3. Здійснювати професійну діяльність на основі розуміння історично-філософських, загально природничих та медичних наукових засад медичної психології, як міждисциплінарної науки.

4. Вести медичну документацію згідно вимог чинного законодавства та українських і міжнародних стандартів.

5. Здійснювати консультативну, освітню, корекційну та терапевтичну і профілактичну медико-психологічну допомогу комбатантам, членам їх сімей та постраждалим внаслідок стресових впливів воєнного часу.

6. Розробляти та реалізовувати з урахуванням наукових, економічних, правових, етичних та соціальних аспектів наукові і прикладні проекти, спрямовані на отримання нових знань та/або створення нових технологій у сфері медичної

психології.

Результати навчання для Медичного права. Антикорупційного законодавства.

Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань. Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконання обов'язків. Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків. Відповідати за якісне виконання поставлених завдань.

Знати:

- понятійно-категоріальний апарат у галузі медичного права та антикорупційного законодавства;
- джерела медичного права та антикорупційного законодавства;
- тенденції нормотворення й державної політики у сфері охорони здоров'я та протидії корупції;
- механізми здійснення прав та обов'язків суб'єктів медичних та антикорупційних правовідносин;
- правові умови провадження окремих видів медичної практики та їх правове регулювання;
- державно-правові гарантії та механізми захисту прав людини у сфері охорони здоров'я;
- дефекти надання медичної допомоги, їх правову кваліфікацію;
- види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я та корупційні діяння;
- юридичну практику в галузі медичного права, в т.ч. Європейського суду з прав людини.

Вміти:

- самостійно працювати із законодавством України та міжнародними і регіональними стандартами у сфері охорони здоров'я та протидії корупції;
- знати механізми здійснення прав та обов'язків суб'єктів медичних правовідносин;
- готувати необхідні правові документи;
- аналізувати правову природу медичної практики та антикорупційної політики;
- застосовувати юридичну практику для право реалізаційної діяльності, в т.ч. правові позиції Європейського суду з прав людини;
- ефективно використовувати арсенал експертиз і механізми контролю якості медичної допомоги;
- правильно оцінювати наслідки професійної діяльності медичних і фармацевтичних працівників.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: отримання здобувачами вищої освіти знань, зокрема, щодо історії становлення юридичної регламентації

медичної діяльності та протидії корупції в Україні; конституційного регулювання прав людини у сфері охорони здоров'я в Україні; загального і спеціального законодавства у сфері охорони здоров'я та протидії корупції; видів юридичної відповідальності за професійні правопорушення в сфері медицини та корупційні діяння; прав й обов'язків суб'єктів медичних правовідносин (пацієнтів, медичних працівників, законних представників пацієнта тощо); дефектів надання медичної допомоги; ятрогенної патології та її медико-правового значення; механізмів контролю якості медичної допомоги; правового регулювання медичної допомоги та протидії корупції в Україні; юридичних аспектів профілактики і лікування інфекційних хвороб; законодавчого забезпечення донорства (крові, тканин, репродуктивних клітин); регулювання експертної діяльності за законодавством України; особливостей правового забезпечення населення лікарськими засобами.

Теми лекцій

№ з/п	Найменування теми	Кількість годин
1.	Медичні правовідносини 1. Медичні правовідносини: поняття, ознаки, склад. 2. Класифікація медичних правовідносин. 3. Суб'єкти медичних правовідносин. 4. Об'єкти медичних правовідносин. 5. Зміст медичних правовідносин. 6. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин.	2
2.	Правове регулювання фармацевтичної діяльності 1. Поняття та види фармацевтичної діяльності. 2. Суб'єкти фармацевтичної діяльності та їх правовий статус. 3. Фармацевтична продукція та порядок її обігу. 4. Право патентного захисту фармацевтичної продукції. 5. Обіг фальсифікованої фармацевтичної продукції. Притягнення до відповідальності.	2
3.	Правове регулювання допоміжних репродуктивних технологій та сурогатного материнства 1. Поняття допоміжних репродуктивних технологій та їх види. 2. Правові засади донації репродуктивних клітин. 3. Правове регулювання процедури запліднення in vitro. 4. Сурогатне материнство: поняття, умови та правові засади. 5. Договір сурогатного материнства: особливості та відповідальність за порушення. 6. Особливості застосування сурогатного материнства для іноземців.	2
4.	Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я 1. Цивільно-правова відповідальність. 2. Кримінальна відповідальність. 3. Адміністративна відповідальність. 4. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників.	2

5.	Міжнародне співробітництво у сфері охорони здоров'я 1. Становлення та розвиток міжнародного співробітництва держав у сфері охорони здоров'я. 2. Нормативно-правовий механізм співробітництва держав у сфері охорони здоров'я. 3. Міжурядові організації в організаційно-правовому механізмі міжнародного співробітництва держав у сфері охорони здоров'я. 4. Роль міжнародних неурядових організацій в забезпеченні міжнародного співробітництва держав у сфері охорони здоров'я. 5. Інтелектуальна власність у медичній сфері відповідно до угоди ТРІПС. 6. Правове регулювання медичного туризму.	2
6.	Загальні засади антикорупційної політики 1. Законодавство у сфері запобігання корупції. 2. Національне агенство з питань запобігання корупції. 3. Запобігання корупційним та пов'язаних з корупцією правопорушенням. 4. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. 5. Кваліфікація корупційних злочинів.	2
	Разом	12

Теми семінарських занять за модулями і змістовими модулями

№ з/п	Найменування теми	Кількість годин
1.	Загальні положення медичного права 1. Історичний розвиток медичного права. 2. Поняття медичного права. 3. Предмет і метод медичного права. 4. Принципи і функції медичного права України. 5. Система і джерела медичного права. 6. Медичне право як навчальна дисципліна і галузь права.	2
2.	Медична реформа в Україні. 1. Нормативне регулювання впровадження медичної реформи в Україні. Нова модель фінансування системи охорони здоров'я. 2. Реформа первинної медичної допомоги. 3. Реформа вторинної і третинної медичної допомоги. 4. Програма державних гарантій медичного обслуговування населення.	2
3.	Медична допомога та медичне обслуговування 1. Правова природа медичної допомоги та медичної послуги. Поняття медичного обслуговування. 2. Підстави зобов'язань з надання медичної допомоги. 3. Забезпечення загальнодоступності медичної допомоги. 4. Види медичної допомоги. 5. Правове забезпечення вакцинації населення. 6. Право на зайняття народною медициною (цілительством).	2
4.	Договір про надання медичних послуг 1. Класифікація договорів у сфері медицини. 2. Поняття договору про надання медичних послуг.	2

	3. Юридична природа договору, особливості надання медичних послуг за договором. 4. Види договорів про надання медичних послуг. 5. Набрання чинності і порядок укладення договору про надання медичних послуг. 6. Елементи договору про надання медичних послуг. 7. Цивільно-правова відповідальність за неналежне виконання договору про надання медичних послуг.	
5.	Правове регулювання трансплантації медичних матеріалів людини. 1. Загальні принципи правового регулювання трансплантації. 2. Сучасна нормативно-правова база трансплантації анатомічних матеріалів. 3. Донор, реципієнт та трансплант-координатор. 4. Державні інформаційні системи трансплантації. 5. Співвідношення понять «презумпція згоди» та «презумпція незгоди» при трансплантації. 6. Трансплантація анатомічних матеріалів з використанням трупних трансплантатів. 7. Право особи на фізичну (тілесну) недоторканість. 8. Посмертне донорство. Особливості надання згоди. 9. Право донора і реципієнта на отримання певних гарантій у зв'язку з майбутнім оперативним втручанням.	2
6.	Донорство крові та її компонентів 1. Поняття донорства крові та її компонентів. 2. Права, обов'язки донора, грантії та пільги які надаються йому. 3. Організація донорства крові та її компонентів. 4. Відповідальність за порушення законодавства про донорство крові та її компонентів.	2
7.	Інформаційні інноваційні технології у сфері медичного обслуговування 1. Віртуальна реальність в медицині. А) Поняття та правова природа технологій віртуальної реальності в медицині. Б) Цифрова терапія. В) Віртуальна реальність в психотерапії. 2. Неімерсивні технології в медицині. А) Доповнена реальність. Б) Роботизована хірургія. 3. Штучний інтелект у медицині. 3-D принтинг. 4. Проблема правового врегулювання нанотехнологій.	4
8.	Добровільна інформована згода пацієнта 1. Інформована згода пацієнта щодо надання медичної допомоги: поняття та види. 2. Умови (критерії) правомірності інформованої згоди. 3. Форма вираження та способи закріплення інформованої згоди. 4. Здійснення медичного втручання без згоди пацієнта. Відмова від медичного втручання.	2
9.	Лікарська таємниця 1. Історія розвитку інституту лікарської таємниці. 2. Поняття, предмет та особливості лікарської таємниці.	2

	3. Право на таємницю про стан здоров'я та лікарська таємниця для пацієнтів. 4. Суб'єкти збереження та об'єкт лікарської таємниці. 5. Правомірність розголошення лікарської таємниці та відповідальність за незаконне розголошення. 6. Право на надання інформації про пацієнта без його згоди чи згоди його законного представника. 7. Збереження лікарської таємниці після смерті пацієнта. 8. Інформаційні технології в системі охорони здоров'я при захисті лікарської таємниці.	
10.	Правове регулювання виникнення та припинення життя в контексті медичного обслуговування 1 Походження біоетики та її сутність. А) Походження терміну. Б) Видатні вчені, що розвивали біоетику. В) Сучасне розуміння біоетики. Г) Визначення та види біоетики. Д) Правові джерела глобальної біоетики. Е) Принципи біоетики. Ж) Співвідношення глобальної біоетики з природним правом. 2. Встановлення початку правового забезпечення життя людини. 3. Право людини щодо припинення її життяна її прохання (ефтаназія, ортотаназія, самогубство, асистоване лікарем (САЛ)). 4. Проблеми правового врегулювання генної інженерії (клонування, химери). 5. Правове врегулювання стерилізації.	4
11.	Правове регулювання надання психіатричної допомоги 1. Поняття та особливості надання психіатричної допомоги. 2. Види психіатричної допомоги, поняття та підстави її надання. 3. Забезпечення прав осіб при наданні психіатричної допомоги. 4. Контроль і нагляд за діяльністю з надання психіатричної допомоги.	2
12.	Організаційно-правові засади протидії корупції. 1. Поняття, види та форми корупції. 2. Причини виникнення та наслідки корупційних правопорушень. 3. Правові засади та структура механізму запобігання і протидії корупції. Принципи запобігання та протидії корупції. 4. Сутність та ознаки «корупційного правопорушення» та «правопорушення пов'язаного з корупцією». 5. Загальна характеристика правопорушень, пов'язаних з корупцією за вчинення яких передбачено адміністративну відповідальність. 6. Загальна характеристика правопорушень, пов'язаних з корупцією за вчинення яких передбачено кримінальну відповідальність. 7. Участь громадськості у запобігання та протидії корупції. Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні та протидії корупції.	4
13.	Антикорупційна політика держави: міжнародні стандарти та національне законодавство. 1. Засади антикорупційної політики в Україні.	4

	2. Міжнародні стандарти у сфері запобігання і протидії корупції. 3. Антикорупційна стратегія як основний програмний документ в антикорупційній сфері та шляхи її реалізації. 4. Антикорупційна програма державного органу як інструмент антикорупційного менеджменту державної організації. Антикорупційна програма МОЗ. 5. Інструменти особистого антикорупційного комплаєнсу. 6. Поняття та види юридичної відповідальності за корупційні правопорушення.	
	ПМК	2
	Разом	36

Тематичний план самостійної роботи

№ з/п	Найменування теми	Кількість годин
1.	Підготовка до практичних занять: теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	12
2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:	
2.1	Правове регулювання щодо створення та використання біобанків в Україні та ЄС	2
2.2	Медичні експертизи	2
2.3	Правове регулювання проведення медичних досліджень	2
2.4	Дефекти надання медичної допомоги	2
2.5	Ятрогенна патологія та її медико-правове значення	2
2.6	Медичне страхування	2
2.7	Захист прав суб'єктів медичних правовідносин	2
2.8	Міжнародні неурядові організації у сфері охорони здоров'я та їх діяльність	2
2.9	Інтелектуальна власність у медичній сфері	2
2.10	Проблема недосконалості медичного права. Правові колізії та лакуни.	2
2.11	Проблема адаптації вітчизняного медичного законодавства до стандартів ЄС	2
2.12.	Конфлікт інтересів: запобігання та врегулювання.	2
2.13.	Антикорупційна експертиза та інші механізми протидії корупції	2
3.	Підготовка до підсумкового модульного контролю	4
	Разом	42

Індивідуальні завдання підготовка доповідей та виступів за відповідною тематикою; участь у студентських конференціях з публікацією тез / статей.

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю

1. Правова природа медичного права (галузь права, інститут права, галузь законодавства).
2. Медичне право України як правове утворення: поняття, завдання, предмет регулювання.
3. Медичні правовідносини: поняття, види і склад.
4. Джерела медичного права України.
5. Роль і значення Загальної декларації прав людини та її місце в системі міжнародних стандартів у галузі охорони здоров'я та прав людини.
6. Права пацієнтів за міжнародними актами у сфері охорони здоров'я і прав людини.
7. Права медичних працівників за міжнародними актами у сфері охорони здоров'я і прав людини.
8. Місце і значення актів Європейського Союзу в системі регіональних стандартів у сфері охорони здоров'я і прав людини.
9. Угода про асоціацію Україна-ЄС в аспекті охорони здоров'я.
10. Конституційне регулювання охорони здоров'я в Україні.
11. Роль і значення рішень Європейського суду з прав людини у сфері охорони здоров'я, в системі законодавства про охорону здоров'я України, а також документів національних судових інстанцій.
12. Загальні положення про страхування у сфері охорони здоров'я: поняття, принципи страхування, суб'єкти, об'єкти та зміст страхових правовідносин.
13. Страхування професійної відповідальності медичних працівників.
14. Поняття та ознаки медичної допомоги (якісна, кваліфікована, доступна, безоплатна).
15. Право на медичну допомогу за законодавством України.
16. Медична послуга як об'єкт медичних правовідносин.
17. Договір про надання медичних послуг: поняття, загальна характеристика та особливості виконання.
18. Поняття і правова природа договору про медичне обслуговування.
19. Права людини у сфері охорони здоров'я: поняття, класифікація, загальна характеристика.
20. Гарантії забезпечення прав людини у сфері охорони здоров'я.
21. Право людини на життя: поняття, зміст і загальна характеристика. Право на життя і медична практика: питання співвідношення.
22. Поняття та структура права людини на охорону здоров'я за законодавством України.
23. Право людини на медичну інформацію: загальна характеристика і правове забезпечення.
24. Право людини на медичну таємницю: загальна характеристика і правове забезпечення.
25. Право людини на згоду на медичне втручання.
26. Право на відмову від медичного втручання.
27. Поняття і види суб'єктів медичних правовідносин.

28. Загальна характеристика прав і обов'язків пацієнта.
29. Особливості правового статусу законних представників у сфері охорони здоров'я.
30. Законодавче забезпечення і класифікація прав медичних працівників.
31. Правове регулювання професійних обов'язків медичних працівників.
32. Правовий статус лікаря за національним законодавством.
33. Поняття і види процедур і механізмів захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
34. Форми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин: поняття, види, засоби здійснення.
35. Судова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин у порядку конституційного й адміністративного судочинства.
36. Судова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин у порядку цивільного судочинства.
37. Судова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин у порядку кримінального судочинства.
38. Позасудова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин: поняття, види, загальна характеристика.
39. Правопорушення у сфері охорони здоров'я як підстава для юридичної відповідальності у медичному праві: поняття, ознаки, склад.
40. Поняття та види юридичної відповідальності суб'єктів медичних правовідносин.
41. Цивільно-правова відповідальність у сфері охорони здоров'я.
42. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників.
43. Адміністративно-правова відповідальність у медичному праві.
44. Кримінальна відповідальність медичних працівників у зв'язку з їх професійною діяльністю.
45. Звільнення від юридичної відповідальності медичних працівників.
46. Неюрисдикційні форми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин: поняття, види, загальна характеристика.
47. Міжнародні форми і засоби захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
48. Юридична практика в галузі медичного права.
49. Особливості юридичної відповідальності пацієнтів за законодавством України.
50. Експертна діяльність у сфері охорони здоров'я: національне і зарубіжне законодавство.
51. Поняття, види і значення медичних експертиз в Україні.
52. Висновок експерта: форма і зміст.
53. Медико-соціальна експертиза втрата працездатності: поняття і види.
54. Судово-медична експертиза: загальна характеристика та роль у сфері медичного права.
55. Судово-психіатрична експертиза: загальна характеристика та роль у сфері медичного права.
56. Судово-психологічна експертиза: загальний аналіз і роль у сфері медичного права.
57. Військово-медична експертиза: загальна характеристика та роль у сфері медичного права.
58. Альтернативна медична експертиза: загальний аналіз і роль у сфері медичного права.

59. Дефекти надання медичної допомоги: поняття і види.
60. Медична помилка та нещасний випадок.
61. Поняття, види та форми корупції.
62. Причини виникнення та наслідки корупційних правопорушень.
63. Правові засади та структура механізму запобігання і протидії корупції. Принципи запобігання та протидії корупції.
64. Сутність та ознаки «корупційного правопорушення» та «правопорушення пов'язаного з корупцією».
65. Загальна характеристика правопорушень, пов'язаних з корупцією за вчинення яких передбачено адміністративну відповідальність.
66. Загальна характеристика правопорушень, пов'язаних з корупцією за вчинення яких передбачено кримінальну відповідальність.
67. Участь громадськості у запобігання та протидії корупції. Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні та протидії корупції.
68. Засади антикорупційної політики в Україні.
69. Міжнародні стандарти у сфері запобігання і протидії корупції.
70. Антикорупційна стратегія як основний програмний документ в антикорупційній сфері та шляхи її реалізації.
71. Антикорупційна програма державного органу як інструмент антикорупційного менеджменту державної організації. Антикорупційна програма МОЗ.
72. Інструменти особистого антикорупційного комплаєнсу.
73. Поняття та види юридичної відповідальності за корупційні правопорушення.

Перелік практичних навичок для ПМК

- уміння здійснювати пошук потрібних нормативно-правових актів, правових норм;
- усно та письмово, логічно правильно обґрунтовувати правові явища і процеси.
- роботи з текстами основних нормативних актів, зокрема Конституції України, Цивільного кодексу України, Кодексу законів про працю України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», Законом України «Про запобігання корупції» тощо.

Система поточного та підсумкового контролю

Таблиця 1. Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	А	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час

		опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	В	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	С	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	Е	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності для всіх модулів усіх дисциплін усіх кафедр є єдиною і **складає 72 бала**.

Результат підсумкового модульного контролю оцінюється у балах. Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю складає 80 балів.

Здобувачі, які під час навчання мають середній бал успішності від 4,5 до 5,0, звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці.

**Критерії відповідності середнього балу поточної успішності
результатам складання ПМК**

Середній бал поточної успішності	Відповідність балам за ПМК	Традиційна оцінка
4,5	69	4
4,6	70	
4,7	71	5
4,8	73	
4,9	77	
5,0	80	

*Таблиця №2. Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну
успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінці.*

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за ПМК з модуля (А * 16)	Бали за модуль та/або екзамен (А * 24 + А * 16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	F FX	2 незадовільно
2,1	50	34	84		
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		
2,55	61	41	102		
2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		
2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		
3	72	50	122	E	3 задовільно
3,05	73	50	123		
3,1	74	50	124		
3,15	76	50	126		
3,2	77	51	128		
3,25	78	52	130	D	

3,3	79	53	132	C	4 добре
3,35	80	54	134		
3,4	82	54	136		
3,45	83	55	138		
3,5	84	56	140		
3,55	85	57	142		
3,6	86	58	144		
3,65	88	58	146		
3,7	89	59	148		
3,75	90	60	150		
3,8	91	61	152		
3,85	92	62	154		
3,9	94	62	156		
3,95	95	63	158		
4	96	64	160	B	
4,05	97	65	162		
4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170		
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		
4,4	106	70	176		
4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180	A	5 відмінно
4,55	109	73	182		
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Методи навчання

При оцінюванні роботи здобувача протягом семестру враховується: відвідування занять; активна участь на практичному занятті; вивчення основної та додаткової літератури; самостійна робота, виконання індивідуальних завдань, підготовка доповідей та проектів, гейміфікація, аналіз помилок, брейнстормінг, коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників, дискусія із запрошенням фахівців, ділова (рольова) гра, майстер-класи, метод ментальних карт, моделювання, експерименти, пошук і дослідження, навчальні дискусії, проблемні ситуації,

проблемний (проблемно-пошуковий) метод, професійно-орієнтовані ділові ігри, тренінги індивідуальні та групові (як окремих, так і комплексних навичок), робота в малих групах, метод аналізу і діагностики ситуації, метод проектів, навчальні дискусії, моделювання, пошук і дослідження, метод інтерв'ю (інтерв'ювання), творчі завдання, публічний виступ, скрайбінг.

Методи контролю

- *попередній контроль* (діагностика вихідного рівня знань здобувачів);
- *поточний контроль* (діагностика якості засвоєння матеріалу здобувачами з окремих тем та змістових модулів);
- *підсумковий контроль* (загальна діагностика якості знань та навичок здобувачів у відповідності до гуманітарної компоненти підготовки фахівців магістерського рівня).
- усний контроль;
- письмовий контроль;
- тестовий контроль;
- практична перевірка;
- самоконтроль;
- самооцінка.

Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни охоплює:

- робочу навчальну програму;
- тематичні плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи здобувачів;
- методичні розробки лекцій;
- методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів під час підготовки до практичного заняття та на занятті;
- методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів над вивченням тем, винесених на самостійне опрацювання;
- електронні версії мультимедійних презентацій лекцій;
- електронні аналоги друкованих видань та інтернет ресурсів;
- список рекомендованої літератури.

Рекомендована література

Базова:

1. Медичне право: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С. Б. Булеци; д-ра юрид. наук, проф. М. В. Менджул. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 672 с.
2. Харитонов О.І., Булеца С.Б., Стеценко С.Г., Майданник Р.А., Сенюта І.Я., Триньова Я.О., Менджул М.В. Медичне право: підручник. ТОВ «РІК-У». 2021. 720с.

3. Науково-практичний коментар до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»: підручник/Борис Логвиненко /Дакор. 2021. 272с.
4. Медичне право. Науково-практичний журнал. ЛОБФ «Медицина і право» №2 (28). 2021. 226с.
5. Медичне право. Науково-практичний журнал. ЛОБФ «Медицина і право» №2 (26). 2020. 241с.
6. Охорона здоров'я в Україні: підручник / Петков В.П. Центр навчальної літератури (ЦУЛ). 2019. 288с.
7. Розробка та фінансування регіональних та місцевих програм громадського здоров'я: оперативний посібник. 2019. 58 с. URL: https://phc.org.ua/sites/default/files/users/user90/Manual_Development%20and%20funding%20of%20regional%20and%20local%20public%20health%20programs_print_210x297%2B3mm.pdf
8. Державне управління охороною здоров'я в Україні: кол. моногр. / [кол. авт. ; упоряд. проф. Я.Ф.Радиш; передм. Т.Д.Бахтеєвої ; за заг. ред. проф. М.М.Білінської, проф. Я.Ф.Радиша]. – К. : НАДУ, 2013. – 424 с. Основи екології та профілактична медицина: підручник / Д.О. Ластков, І.В. Сергета, О.В. Швидкий, А.Ю. Сергієнко, О.Д. Нужна, Т.В. Міхайлова, Т.А. Вихованець, О.О. Лаврік. — К. : ВСВ —Медицина, 2017. — 472 с.
9. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1002-р. – «Про схвалення концепції розвитку системи громадського здоров'я». Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1002-2016-%D1%8>
10. Антикорупційний менеджмент: підручник. Київ, «Центр учбової літератури», 2021. 768 с.

Додаткова:

1. Медико-правовий тлумачний словник / упоряд. І.Я. Сенюта, Х.Я. Терешко, Н.Є. Хлібороб, О.В. Цибак; за ред. І.Я. Сенюти. Львів: Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2010.
2. Медичне законодавство: правова регламентація лікарської діяльності. Кн. 2 : підручник / Т.С. Грузєва, М.В. Банчук, В.Ф. Москаленко, Б.В. Михайличенко, Т.С. Грузєва, І.Ю. Хміль, О.І. Артеменко. Київ: ВСВ «Медицина», 2011.
3. Охорона здоров'я та права людини: посібник / Дж. Кoen, Т. Езер, П. МакАдамс, М. Мілоф; пер. з англ. Н. Шевчук; наук. ред. укр. версії І. Сенюта. 5-те вид., доп. Львів: Видво ЛОБФ «Медицина і право», 2011. 600 с.
4. Сенюта І. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я. Вісник Львівського університету. Серія юридична. Вип. 40. Львів, 2004. С. 24-36.
5. Сенюта І. Я. Дефекти надання медичної допомоги. Медичне право. 2017. № 1. С. 56–66. URL: <http://medicallaw.org.ua/index.php?id=626>.

6. Сенюта І. Я. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я // Вісник Львівського університету. сер. юридична. - Вип. 40. Львів, 2004. – С. 24-36.
7. Сенюта І. Я. Правові позиції Європейського суду з прав людини у сфері охорони здоров'я. Харків: Фактор, 2020. 192 с.
8. Сучасне українське медичне право: монографія / за заг.ред. С.Г. Стеценка. Київ: Атіка, 2010. 496 с.
9. Судова медицина. Медичне законодавство: у 2 кн.: підручник. Кн. 2. Медичне законодавство: правова регламентація лікарської діяльності: Т.С. Грузєва, М.В. Банчук, В.Ф. Москаленко, Б.В. Михайличенко та ін.; за ред. Б.В. Михайличенка. 4-е вид., випр. Київ: ВСВ «Медицина», 2017. 496 с.
10. Права людини в сфері охорони здоров'я: практичний посібник / за наук. ред. І. Сенюти. Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2012. 552 с.
11. Темченко О. В., Абрамович Н. О. Пацієнт як учасник договору про надання медичних послуг. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. 2015. Вип. 32. Т. 2. С. 88-92.
12. Шафранський В. В. Європейська політика «Здоров'я – 2020»: використання науково обґрунтованих стратегій для отримання позитивних результатів. Економіка і право охорони здоров'я. 2016. № 1. С. 44-48.
13. Антикорупційне законодавство України : довідник термінів / [уклад. : О.М. Стрільців, С.С. Чернявський, А.Б. Фодчук, І.Д. Пастух та ін.]. Київ :Нац. акад. внутр. справ, 2020. 155 с.
14. Запобігання конфлікту інтересів у діяльності органів системи Міністерства внутрішніх справ [Текст] : метод. рек. / [А. Б. Фодчук, О. М. Стрільців, І. Г. Гаман, І.Д. Пастух та ін.]. - Київ : Нац. акад. внутр. справ. 2019.- 72 с.
15. Пастух І. Д. Запобігання та врегулювання конфліктів інтересів в діяльності публічної адміністрації: адміністративно-правове дослідження: Монографія. К.: Видавничий центр «Кафедра», 2020. 432 с.

Міжнародні нормативно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
2. Європейська соціальна хартія / Рада Європи, від 03.05.1996р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_062.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод / Рада Європи, від 04.11.1950 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Дванадцять принципів організації охорони здоров'я для будь-якої національної системи охорони здоров'я. Прийнято 17-ю Всесвітньою медичною асамблеєю, Нью-Йорк, США, жовтень 1963 р.; внесені поправки на 35-тій Всесвітній медичній

- асамблеї, Венеція, Італія, жовтень 1983 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/990_004.
5. Джакартська декларація про провідну роль зміцнення здоров'я у XXI столітті / ВООЗ, 21-25 липня 1997 р. URL: <http://www.who.int/healthpromotion/conferences/previous/jakarta/declaration/en/index1.html>
6. Алма-Атинська Декларація. ВООЗ, від 06.09.1978 р. URL: <http://www.euro.who.int/ru/publications/policy-documents/declaration-of-alma-ata,-1978>
7. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину: Рада Європи, Європейський Союз; Конвенція від 04.04.1997 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_334.
8. Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації "Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження": Всесвітня медична асоціація; Декларація від 01.06.1964 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/990_005.
9. Женевська декларація Всесвітньої медичної асоціації, прийнята в 1948р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/990_001
10. Міжнародний кодекс медичної етики: 3-я Генеральна Асамблея ВМА; Кодекс від 01.10.1949 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/990_002.
11. Положення щодо доступності медичної допомоги: Всесвітня медична асоціація; Положення, Міжнародний документ від 01.09.1988 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=990_030.
12. Лісабонська декларація стосовно прав пацієнта прийнята 34-тою Всесвітньою медичною асамблеєю, Лісабон, Португалія, вересень / жовтень 1981р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/990_016.
13. Декларація про політику в галузі дотримання прав пацієнта в Європі / Європейська консультативна нарада ВООЗ з прав пацієнта, 1994 р. URL: http://www.who.int/genomics/public/eu_declaration1994.pdf
14. Європейська хартія прав пацієнтів, листопад 2002 р. URL: <http://www.activecitizenship.net/patients-rights/projects/29-european-charter-of-patients-rights.html>.

Національне законодавство

1. Конституція України: Верховна Рада України; Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Кодекс законів про працю України: Закон УРСР від 10.12.1971 р. № 322-VIII. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон УРСР від 07.12.1984 р. № 8073-X. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
5. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Верховна Рада України; Закон від 19.11.1992 р. № 2801-XII. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини: Верховна Рада України; Закон від 23.02.2006 р. № 3477-IV. Дата оновлення: 02.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
7. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020": Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
8. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років. URL: <https://moz.gov.ua/strategija>.
9. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Про реформу охорони здоров'я в Україні". URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1338-19>.
10. Цивільний кодекс України: Верховна Рада України; Закон від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
11. Концепція розвитку системи громадського здоров'я: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1002-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249618799>
12. Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти: Кабінет Міністрів України; Постанова від 17.09.1996 р. № 1138. Дата оновлення: 30.05.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1138-96-%D0%BF>.
13. Про доступ до публічної інформації: Верховна Рада України; Закон від 13.01.2011 р. № 2939-VI. Дата оновлення: 01.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
14. Про захист персональних даних: Верховна Рада України; Закон від 01.06.2010 р. № 2297-VI // Урядовий кур'єр від 07.07.2010. – № 122.
15. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. Дата оновлення: 21.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
16. Про звернення громадян: Закон від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.
17. Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я: Наказ МОЗ від 28.09.2012. Дата оновлення: 02.11. 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2001-12>.

18. Про затвердження нормативно-правових документів з питань трансплантації: МОЗ України; Наказ від 25.09.2000 р. № 226. Дата оновлення: 01.11.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0697-00>.
19. Про порядок контролю якості медичної допомоги: наказ МОЗ від 28.09.2012 р. № 752. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1996-12>.
20. Про організацію клініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування: Наказ МОЗ від 05.02.2016 р. № 69. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0285-16>.
21. Про моніторинг клінічних індикаторів якості медичної допомоги: Наказ МОЗ від 11.09.2013 № 795 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1669-13>.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua>
2. <https://meget.kiev.ua>
3. <https://www.wma.net/publications/world-medical-journal/>.
4. <https://www.who.int/>

Наукові розробки співробітників кафедри

1. О. С. Біланов, Н.О. Зінченко. Основи правознавства. Навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. – Полтава, 2018. – 96 с.

Розробник:

Доцент, к. філос. н.

О.О. Штепа